

MATERIJAL ZA VANREDNE UČENIKE

PREDMET: BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

ZANIMANJE: SVA ZANIMANJA III I IV STEPENA

RAZRED: TREĆI

GRAMATIKA IZ BOSANSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI ZA - III - RAZRED

1. Sintaksa je oblast nauke o jeziku koja proučava jezičke elemente i njihove funkcije, njihove veze i odnose koji se mogu sagledati samo u rečenicama. Ona proučava pravila slaganja riječi u rečenice. Dakle, predmet proučavanja sintakse je rečenica.

2. Lingvistika teksta proučava sagledavanje pravila o načinu ugradnje rečenice u tekst kao veću jezičku cjelinu od rečenice.

3. Rečenica je misao ili emocija iskazana jezičkim elementima. Mnogi gramatičari su pokušavali da definišu rečenicu i neki su sabrali preko sto definicija rečenice, ali svaka od njih je imala svoju manjkavost.

PODJELA REČENICA :

4. Rečenice po sadržini:

a) izjavne (obavještajne) - „Noć pada kao nečujan, širok zagrljaj.“ „Danas je jako hladno.“

Izjavnim rečenicama lice koje govori iznosi ono što namjerava, osjeća, misli ili želi i o tome obavještava onoga kome se obraća.

b) upitne rečenice služe da se od onoga kome se obraćamo obavijestimo o nečemu ili o nekome. -O naš babo, gdje je naša majka?; Šta li će mi se danas dogoditi?

c) uzvične rečenice služe za iskazivanje jakih osjećanja, izuzetnih raspoloženja. One zahtjevaju pojačan ton pri izgovoru. -Ostavi me na miru!; Kakva ljepota!; Bujrum!

5. Rečenice po sastavu :

a) proste rečenice : su rečenice koje ugl. imaju samo dva člana tj. subjekat i predikat.

Npr. Kiša pada. -Zora sviće. -Djeca se sankaju.

b) složene rečenice : su jezičke cjeline sastavljene iz dvuje ili više prostih odnosno prosto proširenih rečenica.

Npr. Uzmi svoje stvari, pa idi kud te noge nose. -Kiša je prestala padati, tek poneka kap se slijeva niz oluke.

6. SUBJEKAT je : vršilac radnje, nosilac stanja ili osobine koja mu se pripisuje. Obično je u nezavisnom padežu tj. u nominativu.

Npr. Rijeka huči. -Dobar savjet zlata vrijedi. -Hladna kiša pada.

-U funkciji subjekta mogu biti i lične i ostale zamjenice (ja, ti, oni, ko, šta, nešto, niko, svako itd.)

Npr. Vi ste došli. -Svako ima pravo. -Niko se nije javio.

-U funkciji subjekta mogu biti i pridjevi (malo, veliko, zdravi, vrijedni, debeli, žuti itd.).

Npr. I malo i veliko pripremalo je odbranu. - Debeli se teško kreću. Zdravi ne razumiju bolesne.

-U funkciji subjekta mogu biti i brojevi.

Npr.-Pet je otišlo ,a dva će sutra doći.-Troje sjede na klupi .

-Funkciju subjekta mogu vršiti i količinski priloz.

Npr. Dosta je bilo ljudi na mom iftaru.-Mnogo je njih se okupilo.

-U funkciji subjekta često se upotrebljava i infinitiv glagola .

Npr. -Šetati je zdravo.-Učiti je imperativ čovječanstvu.

7. PREDIKAT je drugi ,glavni član rečenice kojim se subjektu pripisuje neka osobina ili radnja koju vrši .

Razlikuju se :

a) glagolski predikat je onaj predikat u kome se ono što se pripisuje subjektu iskazuje glagolskim oblicima .Npr.Ljudi putuju.-Golubovi lete.

b) imenski predikat je onaj predikat u kome se ono što se pripisuje subjektu iskazuje nekom imenskom riječi. Npr. To su ratnici.-Muhamed je jedan.

8. REČENICE BEZ SUBJEKTA :

su takve rečenice u kojima ni za jednu riječ ne možemo reći da je subjekat.

Npr. Sjedoše oko nje i počnu je jesti .-Sanjao sam te jedne noći .

9. BEZLIČNE REČENICE : su primjer rečenica bez subjekta i one se odlikuju i svojom karakterističnom, bezličnom konstrukcijom.

Npr. Sijeva.-Sviće.- Kasno je .- Smračilo se .Rano je .

10. NEPOTPUNE REČENICE :

su rečenice bez razvijenih glavnih dijelova , u njima nema predikata (npr.Čim roditelji iz kuće ,djeca na ulicu.-Mi na vrata ,kad oni tamo .) ili ni predikata ni subjekta (npr.Brzo ,ženo, lampu.).

11. ZAVISNI ČLANOVI REČENICE :

-Pored subjekta i predikata u rečenicama se upotrebljavaju riječi koje se same za sebe nikada ne upotrebljavaju .Te riječi zovu se odredbe,a dijele se na :

a)imeničkeodredbe ,a to su atribut i apozicija .

Atribut je riječ ili veza riječi s pridjevskom funkcijom koja određuje imenicu .Npr. Na ulazu je stajao visoki mladić.-Krivudava staza vodila je prema ivici šume.

-U poeziji se za attribute ,ugl, upotrebljava naziv epiteti.

Apozicija je odredba već određenog pojma ,i njom se kazuje još neko ime s novom osobinom i time se određuje već određeni pojam.Npr. Najboli razred ćr ići u Sarajevo ,glavni grad BiH.- Daidža Ismet ,mamin najmlađi brat često nas obiđe .-Žao nam je bilo Omera , komšijinog sina .

Pri pisanju apozicija se obilježava stavljanjem zarezā između nje i imena na koje se odnosi odredba .

b) odredbe nesamostalnih riječi –tu se ugl. misli na odredbe glagola .

Odredbama glagola označavaju se :

-mjesto radnje npr.-Po njivi je posijana pšenica .-Planinom su se razlijegali povici.

-vrijeme radnje npr. –Odlazio je ranom zorom.-Danas je bilo zanimljivo.

-način radnje npr. Emina se spremala bez žurbe. –Bilo mu je teško.

-uzroka radnje npr. Zato nisu ostavili ništa .-Zaslugom hrabrih boraca neprijatelji nisu ušli u selo.

-cilj radnje –npr. Otišli su u borbu radi slobode .-Svojim poslom otišao je u pećinu.

12. DOPUNA je riječ ili grupa riječi sa službom dopunjavanja riječi uz koje stoji.

Razlikuju se po tome da li dopunjavaju glagolske ili imenske riječi .

Glagolske dopune su rečenični objekti na kojima se ili u vezi s kojima se vrši glagolska radnja .Prije svega u bosanskom jeziku , glagolsku dopunu čini pravi objekat .

Pravi objekat je ime pojma u obliku akuzativa bez prijedloga uz prave prijelazne glagole kao npr. Posmatram kolonu vozila .-Pjevala je zanosne sevdalinke na sijelima .

Unutrašnji objekat je stilska varijanta pravog objekta , a os pravog se razlikuje samo što je u funkciji objekta ime koje ima zajednički dio sa glagolom koji dopunjava kao npr. Priča nam priču .-Igra sa njim igru .- Vijek je vjekovala sa njim Lov lovili age i begovi.

Pravi objekat u obliku genitiva je vrsta objekta koji se najčešće upotrebljava kao dopuna odričnim prelaznim glagolima ,kao uz potvrdne glagole onda kada oblik genitiva označava da radnja obuhvaća pojam djelimično . Npr. On nema majke .Nije imao ni prebijene pare. –

Pio je vode .-Kupio je oraha na pijaci .

Nepravi objekat je ime pojma u obliku drugih padeža sem akuzativa bez prijedloga .

Npr.Počeo se hvatati posla .-Spasio se dosadnog čovjeka .-Ljudi su o tome razgovarali.

Priloške i imenske dopune su prijedložko- imeničke konstrukcije ili oblici padeža bez prijedloga koji dopunjuju značenje priloga ,pridjeva ,imenca ,osnovnih i zbirnih brojeva .

Npr. Radi bolje od drugih .-Zadovoljan je svojim položajem.- Željan je slave.-Slab je prema nemoćnima.-Bošnjak po rođenju.-Litar mlijeka.-Pet učenika .-Sedmero djece.

13. KONGRUENCIJA predstavlja slaganje međusobno povezanih dijelova rečenica.

Ogleda se u tome da se nesamostalne promjenljive riječi (pridjevi ,pridjevske zamjenice , promjenljivi brojevi i glagoli) pri upotrebi uvijek naslanjaju na samostalne promjenljive riječi(imenice ili imeničke zamjenice) i slažu se snjima u broju i padežu, rodu i licu .ž

14. SLOŽENE REČENICE

-Jezička cjelina sastavljena od dvije ili više prostih odnosno prosto proširenih rečenica predstavlja složenu rečenicu ,a mogu biti :

a)NEZAVISNE REČENICE su takve rečenice čija se nezavisnost ogleda u tome što one ne objašnjavaju , ne određuju ili ne dopunjavaju ono što se iznosi u drugim rečenicama s kojima su one u vezi.Iz tog razloga sve rečenice u složenoj rečenici čine jednu smisaonu cjelinu .

Zavisno od toga kako su nezavisne razlikuje se nekoliko vrsta nezavisno složenih rečenica
ito :sastavne ,zaključne , rastavne ,suprotne i zaključne.

15. SASTAVNE (kopulativne)REČENICE su vrsta naporedno složenih rečenica u kojima se sa dvije proste ili prosto proširene u istoj složenoj rečenici iznosi nešto što je istoga smjera .Mogu stajati sa veznikom (npr. Snijeg pada i pokriva zemlju.) ili bez veznika

(npr. Bilo je neizdrživo ,sunce uprlo u vrh glave , hlada nema nigdje).

Sastavni veznici su :i,pa,te,ni,niti a može se naći i veznički prilog zatim.

16. ZAKLJUČNE REČENICE su posebna vrsta sastavnih rečenica .U njima se drugom rečenicom kazuje nešto štoje prirodni zaključak iz onoga što je kazano prvom rečenicom .

Npr. Stegao je jak mraz ,sigurno će rijeka zalediti.-Mi se borimo za slobodu ,pobjeda će biti naša.

Pored veznika i i ta upotrebljavaju se riječce ili,izrazi :dakle ,s obzirom na to ,stoga, zato,valjda isl.

Od rečenica iz čije sadržine se izvode kao zaključci ,zavisne rečenice se obično odvajaju zarezima.

17. SUPROTNE (adversativne) REČENICE su rečenice u kojima se kazuje da je ono što u njima stoji u međusobnoj vezi po smislu drugom rečenicom isključuje od onoga što je izneseno u prvoj rečenici.

Npr. Ništa nije jeo , samo je popio čašu vode.-Potpuna je tišina ,jedino se čuje žubor potoka.

18. RASTAVNE (disjunktivne) REČENICE

su takve rečenice u kojima je ono što se u njima iznosi po smislu suprotno ,ali se za tu

Priliku izjednačava ,tako a da je ono što se iznosi drugom rečenicom suprotno od onoga što se kazuje prvom rečenicom.

Npr. Svi pjevaju ,aona šuti.-Svi spavaju ,a Safija uči.-On nije prihvatao tuđe savjete , nego je i dalje radio po svom.

Vezuju se veznicima ,izrazima i rječcama :a,ali,već,no,nego,dok,paipak,pa i pri tom,pa pored toga,pak,međutim isl. ,a mogu biti i bez veznika.

19. ISKLJUČNE (ekskluzivne)REČENICE

su podvrsta suprotnih rečenica i u njima se kazuje da je svejedno šta se od toga uzima jedno ili drugo.

Npr. Il'uzmi il ostavi.-Ili kupi alat ili ostavi zanat.-Ili naloži vatru ili da ja to uradim.

20. ZAVISNE REČENICE

-Rečenica sastavljena od dvije ili više prostih ili prosto proširenih rečenica koje stoje u zavisnom sintaksičnomodnosu (u hipotaksi) jeste zavisno složena rečenica .Njom se

Objašnjava , pobliže određuje ili dopunjava neka riječ ili cijela rečenica od koje ona zavisi.

Njima se kazuje : želja,namjera,uzrok ili posljedica , uvjet,dopuštenje ,vrijeme,način i dijele se na nekoliko vrsta :

a) ODNOSNE (relativne)REČENICE

-Rečenica koja se odnosi na neko ime u glavnoj ,odnosno upravnoj rečenici ili na cijelu tu rečenicu zove se odnosna ili relativna rečenica .

Npr. Samo se čuva voda ,što se slivala niz oluke.-Peli smo se uz planinu ,čiji su vrhovi bili pokriveni snijegom.

Za glavne rečenice tj. za one na koje se odnose koriste se upitne zamjenice , priloz i veznici :ko,koji,što,čiji ,kakav,kolik,koliko,gdje,kud otkud,kamo,da,te.

b)VREMENSKE(temporalne)REČENICE

-Zavisne rečenice koje označavaju vrijeme onoga što se kazuje upravnim rečenicama jesu temporalne ili vremenske rečenice .

Npr. Bili smo ušli u kuću kad je kiša počela .-Kad mraz počne da steže , mlade voćke treba zaštititi.-Tek sazriju trešnje ,on nosi korpu.

U ovim rečenicama se koriste veznici: pošto ,čim,tek,tek što, kako,kad, istom,prije nego, priješto, prije no što, dokle i dok odnosno veznički priloz i :kad(a), dok,dokle,kako,

otkud(a).

b) MJESNE REČENICE su rečenice kojimna se označava mjesto gdje se vrši radnja

glavne rečenice .One pripadaju odnosnim rečenicama.

Npr. Gdje su se spajali šumski putevi ,iskopali su rov.-Ne niči gdje te ne siju.-Dirnuo sam ga gdje ga najviše boli.

Mjesne rečenice se vezuju za glavnu rečenicu vezničkim priložima :gdje ,kuda,kamo,dokle,odakle i otkuda.

c) NAČINSKE ili POREDBENE REČENICE su rečenice kojima se poređenjem ili na koji drugi način kazuju kako se vrši radnja ili kakvo je ono što je iskazano u glavnim rečenicama .

d) Njima se može iskazivati jednakost ,nejednakost ili izuzetna nejednakost.

Npr. Gledala je na prozor kao da nekog očekuje .- Uvijek se ponašao kako je dobijao

Savjete.-Što se više približavalo veče , ulice su bile življe.

U njima se koriste veznici :kao,kao da, kao što, kako što koliko,ukolik(za jednakost) te veznici :a kamoli ,kamoli,a nekamoli,nekamoli, gdje,a gdje gdje bi, gdje li ,

d)UZROČNE(kauzalne)REČENICE su rečenice u kojima se iznosi uzrok onoga što se kazuje u rečenicama od kojih zavise .

Npr. Svi smo ga izbjegavali jer je bio dosadan u društvu.-On je bio ljut zato što su ga ostavili .- Budući da su mnogi zasijali bašče , u gradu je bilo povrća .-Amir je zalutao jer nije poiznavao put.

e)POSLJEDIČNE (konsekutivne)REČENICE su rečenice u kojima zavisna rečenica iskazuje posljedicu koja proističe iz radnje glavne rečenice .

Npr. –Udarci sjekire su bili tako jaki da je čitava šuma odlijegala .-Ramiz se dobro maskirao kako ga neprijatelj ne bi primjetio .-Dođoše Harisovi prijatelji te nampomogoše da pokupimo sijeno.

U njima se koriste veznici:da,te, a ponekad i veznički prilog kako.

f) POGODBENE (kondicionalne)REČENICE su rečenice kojima se iznosi pogodba ,uvjet za vršenje onoga što sadrži upravna rečenica .Gramatičari je često zovu i uvjetnom rečenicom .

Npr.J ću se popeti do vrha ako budem mogao .-Da je on kao Fata ,ne bi rekao ništa.

Zavisna pogodbena rečenica u složenoj zove se uvodnica ili protaza .Upravna rečenica kojom se kazuje ono što se vrši pod uvjetom sadržanim u uvodnici zove se zaključnica ili apodoza .Ove rečenice počinju sa veznici:ako,da,kad ili oblikompredikata sa rječcom li iza njega (Zakasnimo li ,od posla neće biti ništa .)

g) DOPUSNE (koncesivne)REČENICE su rečenice kojima se iskazuje smetnja vršenja onoga što označava glavna rečenica ili što se, i pored te smetnje vrši .

Npr. –Otišao je na put iako je bolestan.-Ne treba mu uskratiti nagradu ako jedan put nije uradio posao do kraja .U njima se koriste veznici :iako,ako, i premda ,mada,ma makar.

h) IZRIČNE (deklarativne)REČENICE su rečenice kojima se iskazuje sadržina glagola mišljenja, govorenja i osjećanja u rečenicama od kojih zavise .

Npr. –Mnogi su pričali da su ga vidjeli na ulici .-Mislim da će se Nermin javiti telefonom.

One se vezuju veznicima .da,kako,gdje,što a ima slučajeva odsustva bilo kakvog veznika

i) NAMJERNE (finalne)REČENICE kazuju namjeru ili cilj radi čega se vrši radnja glavne rečenice .

Npr. –Svi su žurili da bi stigli na vrijeme.-Dao mu je nešto novaca neka mu se nađe pri ruci .-Vezuju se veznicima :da,kako, neka ili sa da bi, kako bi, ne bi li.

21.SINTAGMA je skup riječi sintaksički povezanih označavanjem jednog pojma ili vršenjem jedinstvene rečeničke funkcije .Sintagme koje označavaju jedan pojam imaju glavnu, upravnu riječ i drugu koja je određuje , kao što su :visok čovjek, lijepa djevojka itd,

22. PADEŽI su različiti oblici imenskih riječi u funkciji označavanja različitih odnosa između riječi u rečenici . Bosanski jezik u svom sistemu ima sedam padeža :nominativ ,genitiv ,dativ ,akuzativ, vokativ, instrumental,lokativ.

Genitiv,dativ,akuzativ,instrumental i lokativ se nazivaju pravim ali i zavisnim padežima jer uvijek označavaju po neki odnos među riječima . S druge strane nominativ i vokativ ne zavise ni od jedne riječi u rečenici pa se zato i nazivaju i nezavisni padeži .

21. NOMINATIV :je nezavisni padež u kome stoji ime pokretača i vršioca glagolske radnje ,nosioca stanja ili osobine koja se iskazuje u rečenici .Nezavisan je od ostalih riječi , dok sve druge riječi i rečenici su direktno ili indirektno zavisni od njega .

Upotrebljava se pitanje :ko ? šta ?- Npr. Muškarci savladahu nemir .-Naokolo nastaje tajac.

22. GENITIV :U njemu stoji ime pojma koga se nešto tiče ili od koga nešto potiče .

Može se upotrebljavati bez prijedloga i sa prijedlozima .Bez prijedloga ovaj oblik može imati jedno od tri osnovna značenja : značenje pripadanja ili posesivni genitiv

(npr.-Njiva je Mehe Mehovića); značenje poticanja tj. u kome stoji ime pojma od koga nešto potiče ,odvaja ili udaljava tzv.ablativni genitiv (Prisjeti se prošlih vremena .);

i značenje dijela tzv. partitivni genitiv u kome stoji ime pojma koji samo djelimično obuhvata glagolska radnja ili ga se nešto samo dodiruje (Nabavili su dosta hrane za zimu).

23. DATIV ima funkciju daljeg objekta u rečenici i uglavnom stoji kao dopuna glagolima davanja .Npr. –Dade sestri riječ da će joj nabaviti to što je radila .

Dativ stoji uz glagole govorenja kada se želi saopćiti da se nekome ili nečemu što namjenjuje .Npr.- Otac svojoj djeci poručuje .-Čim je stigao javio se majci.

Vrste dativa :

-dativ koristi i štete - označava da se nekome nešto korisno ili štetno namjenjuje

(Selo je podiglo nišane svojim mještanima);

-ablativni dativ -označava onoga ili ono što izaziva određeno stanje ,raspoloženje ili osjećanje (Smijali smo se njegovim šalama.-Divimo se vašem umijeću).

-posesivni dativ -označava kome nešto pripada (Majka mu je bila učiteljica);

-etički dativ ili dativ interesiranja –izražava naklonost ili interesiranje prema onome s kime govorimo (Poselami mi tetku i tetka .-Spavaj sine svojoj nani.).

Dativ se ugl. upotrebljava s prijedlozima : k(ka),prema, blizu, nasuprot, protu i uprkos.

24. AKUZATIV : je padež objekta iz prijelazne glagole tj. padež dopune glagolima i izrazima od kojih je zavisn .Službu vrši u rečenicama bez prijedloga i sa njima .

Akuzativ bez prijedloga najčešće vrši službu pravca objekta tj. označava predmet na kojem se vrši radnja prijelaznog glagola .Npr.-Bajro je posjetio svog druga u bolnici i predao mu dar.-Imućni su kupovali zemlju .

Akuzativ s prijedlozima dopunjuje ili određuje glagol tj. imensku riječ s kojom se u sintagmi javlja ; prijedlozi :niz,uz i kroz .

25. VOKATIV je padež za dozivanje i skretanje pažnje nekome na nešto .

Npr. Upamtite , braćo, mi moramo pobijediti .-Jesi li se majko umorila ?

26. INSTRUMENTAL je padež u kome stoji ime sredstva ili oruđa kojimse vrši radnja ili ime pojma u u čijoj se zajednici vrši radnja .Npr.-Nazif motikom kopa zemlju .

Komšija uvijek autom ide na posao.

Instrumental koji označava predmet pomoću koga se vrši radnja zove se instrumental oruđa ili sredstva .Npr.-Mehmed kosom kosi travu.-Azra iglom prišiva dugme.

-Službu za označavanje društva s kojim se vrši radnja zove se socijativ ili instrumental zajednice . Npr. –Majka je došla sa tetkom.-Brigadir je otišao s vojskom.

27. LOKATIV označava mjesto gdje se vrši radnja ,gdje se nešto dešava ili nalazi .

Upotrebljava se za označavanje mjesta (u službi priloške ili pridjevske odredbe) i za označavanje nepravog objekta (u funkciji dopune) .

28. GLAGOLSKI OBLICI :

-PREZENT se upotrebljava za označavanje radnje koja se dešava u vrijeme kada se o njoj govori .Odgovara mu i naziv sadašnje vrijeme .Npr.-On sjedi i čita novine .Eno Hasana nosi nam trešnja

-IMPERFEKAT je glagolski oblik za označavanje radnje koja se vršila u prošlosti naporedno sa nekom drugom radnjom ili bilo kakvom vremenskom situacijom .

U odnosu na vrijeme govorenja ,kazuje da se radnja vršila u prošlosti , obično pred očima lica koje učestvuje u govoru .Npr.-Kako bješe i što čitaše ?-Dolazeći ovamo vidio sam Halila kako kopaše zemlju i zalijevaše povrće u bašci.

-PERFEKAT je glagolski oblik kojim se označava glagolska radnja koja se vršila ili se izvršila u prošlosti , prije vremena kada se o njoj govori .Npr.-Bio sam na rijeci i lovio ribu .-Ja sam skijao , aon se odmarao na suncu .

Postoji :

-Indikativni perfekat je onaj perfekat čija se radnja kao prošla određuje prema vremenu govorenja .Npr.-Edhem je slušao amidžu kad je amidža govorio juče o ratu.

-Modalni perfekat je onaj perfekat kojim se iznosi stav govornika prema još neostvorenoj radnji .Služi za iskazivanje zapovijesti, htijenja, želje, dopuštenja, pretpostavke, stava i slično.

Npr.-Živjela BiH.-Tražio ne tražio ,nećeš dobiti.-Pošto čuo ,po to i prodao.

-PLUSKVAMPERFEKAT je glagolsko vrijeme koje označava radnju koja se izvršila ili vršila u prošlosti prije neke druge također prošle radnje .Npr.-Sunce je bilo odskočilo kad smo krenuli prema vrhu Bjelašnice.-Bili su se sakupili svi kad je brigadir došao.

29. FUTUR je glagolski oblik i glagolsko vrijeme kojim se označava da će se neka radnja vršiti ili izvršiti , da će se nešto zbiti ili zbivati .

Postoji: - indikativni futur (futur I) koji označava pravo vremensko značenje ovog glagolskog oblika: Npr.-Mi ćemo navratiti kod vas oko podne .-Oženit će se djevojkom.

-pripovjedački futur se javlja u pripovjedanju ;Selma je dugo posmatrala sliku pa će iznenada reći.

--kvalifikativni futur služi označavanje radnje koja se vršila u prošlosti po navici , običaju .Npr.-Ako neko uspije da savlada sve te vještine dobit će pohvale i ići će na takmičenje .

gnomski (poslovički) futur kazuje nešto što vrijedi za svako vrijeme ,njime se unosi

sigurnost,ubjeđenje u ono što se poslovicom izriče.Npr.-Ko pravimputem ide brzo će doći kući .-Ko se drugom ruga ,rugat će se i njemu.

-Futur II označava još neostvorenu uvjetnu ili pretpostavljenu radnju do čijeg ostvarenja dolazi ili postoji mogućnost da dođe , obično poslije vremena govorenja .Naziva se još i :

predbuduće vrijeme, futur anterijer, futur egzakti, ili uvjetno buduće vrijeme .

Npr.-Ako bude mogao ,on će doći do nas.-Budemo li radili ovako složno ,ovaj posao ćemo završiti za dva dana.

30. IMPERATIV je glagolski način kojim se iskazuje modus zapovijesti ,želje ili molbe

da se izvrši ono što označava glagol u tom obliku .Npr.-Neka idu oni koji su završili posao.-Kaži ,čovječe,šta misliš.

Postoji :-pripovjedački ili historijski imperativ koji označava radnje koje su vršile ili izvršile u prošlosti kao npr.-A on ti uzmi motiku pa kopaj po čitav dan.-Čim dođi do rijeke ,skini odjeću ,skoči u vodu ,a voda hladna

-kvalifikativni imperativ označava radnje koje su se vršile ili izvršile u prošlosti po nekom redu,navici ili običaju.Npr.-Čim dođi ljetu ,oni spakuj stvari u auto ,pa kreni od mjesta do mjesta i tako obiđi puno svijeta .

31. POTENCIJAL kao i imperativ služi za iskazivanje načina .To je glagolski oblik kojim se izražava mogućnost vršenja ili izvršenja njime označene radnje ,pa se zato i zove mogućni način.

32. RADNI GLAGOLSKI PRIDJEV služi za tvorbu složenih glagolskih oblika .Osnovna mu je funkcija da označi radnju koja se vršila ili izvršila u nekom vremenu , pri čemu se stanje ,radnja ili zbivanje pripisuje nekom ili nečemu .

Npr.-Čuo se topot konjskih topita.- Stezao ga je kaiš.-Dozivao nas je molećivim glasom .

Nasmijao se glasno .

33. TRPNI GLAGOLSKI PRIDJEV služi za označavanje da je nekome ili nečemu

vršena radnja.Upotrebljava se u funkciji sastavnog dijela složenih glagolskih oblika tj. za tvorbu pasive (trpnog stanja).Npr.-Od silne detonacije stakla na prozorima su polomljena .- Od bujice je i zemlja raznesena

34. GLAGOLSKI PRILOG SADAŠNJI je po svom bliku i značenju glagol a po funkciji u rečenici je priloška odredba . N pr.-Vraćajući se sa posla Ibrahim je sreo svog prijatelja iz djetinjstva .-Tražeci šumske jagode ,naišli su na srnu

34. GLAGOLSKI PRILOG PROŠLI služi za označavanje radnje koja se izvršila prije radnje koja se kazuje predikatom tj. glavnim glagolom rečenice

Npr.-Ušavši u kuću Esmā odmah primjeti da je neko napravio raspored stvari .

Vidjevši da u dućanu ima lijepe robe ,Hamdija uđe da nešto kupi.

35. INFINITIV je glagolski oblik za imenovanje radnje ,stanja ili zbivanja .Oni neće moći izdržati.-Nisu se htjeli vratiti.